

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 22/2023-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Jánom Čipkom, advokátom, Partizánska 197, Hnúšťa, proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 11 Co 57/2022-52 zo 14. októbra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 16. decembra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 Co 57/2022-52 zo 14. októbra 2022 zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Zároveň navrhuje priznať jej primerané finančné zadost'učinenie 3 000 eur, ako aj náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka podala návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým sa domáhala, aby Okresný súd Rimavská Sobota (ďalej len „okresný súd“) uložil [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], povinnosť strpieť výkon práva užívania bytu špecifikovaného v predmetnom návrhu v jej prospech, a to až do 30 dní po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia súdu vo veci samej (v návrhu na rozhodnutie, t. j. petite bližšie neurčenej, pozn.).

3. Okresný súd uznesením č. k. 12 C 66/2022-14 z 24. augusta 2022 zamietol návrh sťažovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia podľa § 328 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len

„CSP“). Proti tomuto uzneseniu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že uznesenie okresného súdu č. k. 12 C 66/2022-14 z 24. augusta 2022 potvrdil a žalovanému nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

II.

Argumentácia sťažovateľky

4. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje, že namietané rozhodnutie, a tým aj rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, sú arbitrárnymi, pričom napadnuté uznesenie je podľa jej názoru založené na nedostatočnom a ústavne nekonformnom odôvodnení. Sťažovateľka tvrdí, že všeobecné súdy sa nezaoberali jej argumentáciou odvolávajúcou sa na čl. 8 dohovoru a čl. 21 ods. 1 ústavy o práve na ochranu obydlia, ktorého porušenie tvorilo dôležitú skutkovú okolnosť pri posudzovaní potreby bezodkladnej úpravy pomerov. V nadväznosti na uvedené sa nestotožňuje so záverom všeobecných súdov o neosvedčení potreby ich bezodkladnej úpravy. Sťažovateľka ďalej uvádza, že neprijatím jej argumentácie o tom, že objektívne nie je „schopná“ preukázať skutočnosť, že jej je bránené v užívaní obydlia, jej bol odopretý prístup k spravodlivosti a uplatňovaniu jej ústavných práv.

5. Sťažovateľka ďalej argumentuje, že predložila niektoré dôkazy a tvrdenia až v odvolacom konaní (nie v konaní pred súdom prvej inštancie) z dôvodu potreby neodkladnosti podania návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Uvádza, že ani v čase podania ústavnej sťažnosti nemá prístup k podkladom o konaniach, ktoré sa vo vzťahu k dotknutému bytu vedú (konanie o určenie neplatnosti dražby vedené pod sp. zn. 16 C 17/2021, ako aj konanie o vypratanie bytu vedené pod sp. zn. 16 C 23/2021). Konštatuje, že nedisponovala ani podkladmi ohľadom podaných trestných oznámení (bližšie nešpecifikovaných, pozn.). Tento stav dôkaznej núdze je podľa jej názoru zapríčinený odmietnutím jej vstupu do dotknutého bytu, kde sa nachádzajú listiny, ktorými by mohla preukázať dôvodnosť svojho návrhu.

6. Sťažovateľka sumarizuje, že krajský súd v jej veci rozhodol bez dostatočného zohľadnenia okolností prípadu. K rozhodnutiu krajského súdu ďalej uvádza: *„Pri tom, že rozhodnutie súdu prvej inštancie hodnotí podľa dôkazov predložených k času rozhodovania súdu prvej inštancie, avšak celkove vec posudzuje aj podľa dôkazov, ktoré som predložila v rámci odvolacieho konania. Takéto rozhodnutie potom je pre mňa nepresvedčivé, vnútorne nekonzistentné.“*

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu, ktorý potvrdil uznesenie okresného súdu č. k. 12 C 66/2022-14 z 24. augusta 2022 o zamietnutí návrhu sťažovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia. Podľa sťažovateľky spočíva porušenie ňou označených práv predovšetkým v arbitrárnom, nedostatočnom, ústavne nekonformnom a nekonzistentnom odôvodnení napadnutého uznesenia krajského súdu, ako aj v tom, že krajský súd rozhodol v jej veci bez dostatočného zohľadnenia okolností prípadu.

8. Ústavný súd opakovane judikuje, že posúdenie podmienok na nariadenie neodkladného opatrenia je vecou všeobecných súdov (čl. 142 ústavy). Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) pristupuje k preskúmvaniu ústavných sťažností, v ktorých sťažovatelia namietajú porušenie svojich práv neodkladným opatrením, zdržanlivo, vychádzajúc z právneho názoru, podľa ktorého zásadne nie je oprávnený zasahovať do rozhodnutí všeobecných súdov, ktorými nariaďujú či zrušujú neodkladné opatrenia, a to nielen preto, že nie je opravnou inštanciou v rámci sústavy všeobecných súdov, ale aj preto, že ide o také súdne rozhodnutia, ktorými sa do práv a povinností účastníkov konania spravidla nezasahuje konečným spôsobom. Ústavný súd meritórne posudzuje neodkladné opatrenia zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o vydaní neodkladného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie, resp. zrušenie pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Do rozhodnutí všeobecných súdov v takých prípadoch môže zasiahnuť iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (m. m. I. ÚS 19/2020, II. ÚS 407/2020).

9. Keďže sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta predovšetkým nedostatočnosť odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu, resp. jeho arbitrárnosť s tým, že odvolací súd sa podľa nej nezaoberal jej vecou komplexne, a teda že dostatočným spôsobom nezohľadnil všetky okolnosti prípadu, ústavný súd v prvom rade uvádza, že ak všeobecný súd ponechá bez povšimnutia niektorú z kľúčových otázok prípadu alebo sa ako odvolací súd bez riadneho zdôvodnenia odkloní od právnych či skutkových záverov súdu prvej inštancie, jeho postup vykazuje známky arbitrárnosti a svojvôle (m. m. I. ÚS 191/2019, ZNaU 30/2019). Odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (m. m. IV. ÚS 115/03, II. ÚS 580/2013, III. ÚS 438/2017).

10. Ústavný súd v danom prípade stál pred úlohou posúdiť, či z celkového kontextu odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu je možné s porozumením vyčítať, že krajský súd venoval (vo veci) rozhodným otázkam náležitú pozornosť. V konkrétnostiach sa sťažovateľka nestotožnila najmä so záverom všeobecných súdov o neosvedčení potreby bezodkladnej úpravy pomerov, keďže súdy sa podľa nej nezaoberali jej argumentáciou odvolávajúcou sa na čl. 8 dohovoru a čl. 21 ods. 1 ústavy ohľadom práva na ochranu obydlia, ktorého porušenie tvorilo dôležitú skutkovú okolnosť pri posudzovaní potreby bezodkladnej úpravy pomerov.

11. Ústavný súd uvádza, že sťažovateľka síce namieta nedostatočné odôvodnenie, resp. arbitrárnosť namietaného rozhodnutia krajského súdu v kontexte (v bode 10 tohto uznesenia, pozn.) popísaných námietok, je však nevyhnutné akcentovať, že zamietnutie jej návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia bolo založené predovšetkým na fakte, že sťažovateľka neosvedčila potrebu bezodkladnej úpravy pomerov ako jedného zo základných predpokladov pre jeho nariadenie.

12. Odvolací súd sa stotožnil s konštatovaním súdu prvej inštancie o tom, že sťažovateľka v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia neosvedčila potrebu bezodkladnej úpravy pomerov z dôvodu, že v dotknutom návrhu iba popísala skutkový stav (vykonanie dražby, zrušenie trvalého pobytu, skutočnosť, že za nevie dostať do bytu) a zhodnotila konanie žalovaného ako protiprávne. Podľa názoru krajského súdu tak vo veci absentovala akékoľvek argumentácia vo vzťahu k potrebe bezodkladnej úpravy pomerov, t. j. absentovalo akékoľvek tvrdenie, či sa sťažovateľka pokúsila dohodnúť so žalovaným o užívaní dotknutého bytu či už po vykonaní dobrovoľnej dražby alebo

po tvrdení výmene zámku; aké bolo stanovisko žalovaného k prípadne ňou navrhovanej dohode, a teda absentovalo tvrdenie o tom, či sa sťažovateľka vôbec pokúsila pokračovať v doterajšom užívaní bytu a akým spôsobom jej v tom žalovaný (okrem výmeny zámkov) bráni/bránil. Krajský súd sumarizoval, že nepostačuje iba tvrdenie, že žalovaný sa dopustil protiprávneho konania, a tvrdenie, že v dôsledku takto tvrdeného (protiprávneho) konania žalovaného sťažovateľka nemôže užívať dotknutú nehnuteľnosť. Podľa krajského súdu je predpokladom pre nariadenie neodkladného opatrenia tvrdenie, z ktorého by vyplývala potreba bezodkladnej úpravy pomerov a osvedčenie takéhoto tvrdenia, a teda, aký vážny následok by pre žalobkyňu a jej práva malo ďalšie trvanie súčasného stavu, čo z dotknutého návrhu podľa jeho názoru nevyplývalo. Iba prípadná protiprávnosť konania žalovaného majúca znaky neprípustnej svojpomoci (výmena zámku na byte) totiž sama osebe podľa neho nie je osvedčením potreby bezodkladnej úpravy pomerov; podľa krajského súdu by takýmto tvrdením bolo tvrdenie, že sťažovateľka sa v dôsledku bránenia v užívaní bytu dostáva do stavu, keď nemá kde bývať a nemá ani žiadne prostriedky, ktorými by si zabezpečila iné bývanie, prípadne tvrdenie, že v dôsledku nemožnosti užívať svoje osobné veci (nachádzajúce sa v byte) musí vynakladať neprimerané finančné prostriedky na bežné živobytie, ktoré by bez výmeny zámkov na byte a tvrdenom bránení v užívaní bytu nemala.

13. V kontexte popísaných skutočností ústavný súd uvádza, že potreba odôvodniť nesplnenie zákonných podmienok, v dôsledku ktorých dochádza k zamietnutiu návrhu na vydanie neodkladného opatrenia (resp. následne aj potvrdenie takého rozhodnutia, pozn.), nie je samoúčelná, ale umocňuje základný koncepčný účel dočasnej úpravy pomerov účastníkov konania. Ústavný súd považuje aj v tejto veci potrebné prezentovať svoj aktuálny názor o tom, že zodpovedanie otázok, ktoré sú či už objektívne alebo subjektívne z pohľadu strany sporu pre rozhodnutie súdu podstatné, si nie je možné predstavovať ako prísne formalizovanú či mechanickú činnosť (na každú jednu konkrétnu otázku je presne k nej priraditeľná konkrétna odpoveď); odôvodnenie rozhodnutia súdu nemá pripomínať dotazníkový formulár. Je cnosťou všeobecného súdu, ak dokáže odôvodnenie rozhodnutia koncipovať vecne s vystihnutím podstaty; iba u čitateľa, ktorý textu nevenuje dostatok pozornosti, nepozná kontext alebo nevie v dobrom slova význame „čítať medzi riadkami“, môže potom vzniknúť dojem, že odôvodnenie súdu nie je vyčerpávajúce (m. m. IV. ÚS 59/2021, I. ÚS 347/2022).

14. V zmysle prezentovaných východísk (najmä bod 8, 9 a 13 tohto uznesenia, pozn.) ústavný súd vyhodnotil napadnuté uznesenie ako také, z ktorého je možné s porozumením vydedukovať podstatu, a teda vysvetlenie, že sťažovateľka neosvedčila okolnosti odôvodňujúce nariadenie neodkladného opatrenia, keďže podľa názoru krajského súdu iba popísala skutkový stav a zhodnotila konanie žalovaného ako protiprávne, pričom vo veci absentovala argumentácia vo vzťahu k potrebe bezodkladnej úpravy pomerov. Zároveň krajský súd pomenoval konkrétne skutočnosti, ktoré by v jej prípade mohli osvedčiť predmetnú potrebu (za splnenia ostatných zákonných predpokladov, pozn.). Podľa názoru ústavného súdu tak z ústavnoprávneho hľadiska nie je v kontexte námietok prezentovaných v ústavnej sťažnosti dôvod na spochybnenie záverov namietaného rozhodnutia krajského súdu. Predmetný záver (presvedčivosť odôvodnenia o nedostatku osvedčenia bezodkladnej úpravy pomerov) nemôže zmeniť ani argumentácia sťažovateľky podľa bodu 6 tohto uznesenia.

15. Ústavný súd nezistil, že by krajským súdom aplikovaný postup pri zistení a hodnotení skutkového stavu veci a pri ustálení právnych záverov mohol zakladať dôvod na zásah ústavného

súdu do namietaného uznesenia v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Zároveň nezistil, že by napadnuté rozhodnutie krajského súdu bolo svojvoľné alebo v zjavnom vzájomnom rozpore či urobené v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou. Jeho právne závery vychádzajú z okolností prípadu. Odôvodnenie je primerané tomu, že ide o rozhodnutie predbežnej povahy o neodkladnom opatrení a nemožno ho *prima facie* považovať ani za zjavne neodôvodnené.

16. Nemožno prisvedčiť ani názoru sťažovateľky o odopretí jej práva na „prístup k spravodlivosti“, ku ktorému malo dôjsť tým, že súd „neprijal“ jej argumentáciu týkajúcu sa objektívnej nemožnosti preukázania, že jej je bránené v užívaní obydli. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na závery, ku ktorým dospel v bode 15 tohto uznesenia (v nadväznosti na bod 11 a 12 tohto uznesenia, pozn.). Podľa názoru ústavného súdu krajský súd posúdil rozhodnutie súdu prvej inštancie o zamietnutí návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia dostatočne vyčerpávajúco. Navyše, krajský súd reagoval aj na odvolacie námietky sťažovateľky, a tak na zdôraznenie správnosti uznesenia okresného súdu o neodkladnom opatrení uviedol aj ďalšie dôvody, ktoré ho viedli k jeho potvrdeniu, v nadväznosti na čo ústavný súd nenašiel žiadny relevantný dôvod na prehodnocovanie záverov rozhodnutí všeobecných súdov. Zároveň ústavný súd akcentuje, že jeho stabilná rozhodovacia činnosť rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

17. K argumentácii sťažovateľky o tom, že až v odvolacom konaní (nie v konaní pred súdom prvej inštancie) predložila niektoré dôkazy a tvrdenia, a to z dôvodu potreby neodkladnosti podania tohto návrhu je možné uviesť, že v okolnostiach tejto veci predmetná argumentácia nemohla mať žiadny vplyv na rozhodnutie všeobecných súdov, ktoré môžu neodkladné opatrenie nariadiť len v prípade splnenia zákonom stanovených podmienok. Sťažovateľka ďalej poukázala na to, že nemala a ani (ku dňu podania ústavnej sťažnosti) nemá prístup k podkladom o konaniach vedených pod sp. zn. 16 C 17/2021 a sp. zn. 16 C 23/2021, ako ani k podkladom ohľadom trestných oznámení (bližšie ich nešpecifikuje, pozn.), pričom stav tejto jej dôkaznej núdze je zapríčinený odmietnutím jej vstupu do bytu, kde sa nachádzajú listiny, ktorými by mohla preukázať dôvodnosť svojho návrhu. Ústavný súd na tomto mieste konštatuje istú protirečivosť vyjadrení sťažovateľky, keďže v rámci odvolacieho konania predložila krajskému súdu určité dôkazy (ako vyplýva z napadnutého uznesenia: zápisnica o výsluchu žalobkyne z 3. augusta 2022, rozhodnutie o odmietnutí trestného oznámenia z 20. augusta 2022 a návrh na nariadenie neodkladného opatrenia z 24. augusta 2022), hoci v ústavnej sťažnosti zotrváva v argumentačnej línii o nemožnosti ich skoršieho predloženia na účel osvedčenia potreby nariadenia neodkladného opatrenia z dôvodu nemožnosti užívať byt. Navyše, v predmetnej argumentácii prezentovanej v ústavnej sťažnosti ani nepreukazuje, resp. neuvádza, ku ktorým konkrétnym údajom nemala prístup a akým spôsobom prípadne tieto mohli ovplyvniť rozhodnutie v dotknutej veci, resp. na čo konkrétne (tvrdenie/dôkaz, pozn.) mal krajský súd pri posudzovaní jej veci prihliadať a neurobil tak. Bez ohľadu na uvedené ani toto tvrdenie sťažovateľky nič nemení na skutočnosti, že sťažovateľka v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia neosvedčila potrebu bezodkladnej úpravy pomerov, resp. ako uviedol krajský súd, absentovala akékoľvek argumentácia vo vzťahu k potrebe bezodkladnej úpravy pomerov.

18. Ústavný súd predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť sťažovateľky v kontexte ňou vymedzeného rozsahu a dôvodov [§ 45 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky

a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)], pričom dospel k záveru o ústavnej akceptovateľnosti napadnutého uznesenia krajského súdu. Podľa názoru ústavného súdu krajský súd dostatočne ozrejmlil myšlienkové pochody, ktoré ho viedli k posúdeniu základnej právnej otázky, ktorou bolo osvedčenie nevyhnutnosti dočasnej úpravy pomerov nariadením neodkladného opatrenia, a preto jeho závery vyslovené v danej veci nemožno kvalifikovať ako zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. Odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu dalo jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na to, akými úvahami sa odvolací súd spravoval pri potvrdení rozhodnutia súdu prvej inštancie, a preto neexistuje ústavne relevantný dôvod na to, aby ústavný súd do napadnutého uznesenia krajského súdu zasahoval (aj v zmysle už uvádzaných teoretických východísk, pozn.). Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom krajského súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o nesprávnom právnom posúdení veci a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným.

19. Ústavný súd uzatvára, že v okolnostiach predbežne prerokovanej veci nezistil príčinnú súvislosť medzi napadnutým uznesením a právom alebo slobodou, porušenie ktorých sťažovateľka namieta, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, na základe čoho ústavnú sťažnosť odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde. Urobil tak s poukazom na spôsob argumentácie sťažovateľky a svoje právne závery prezentované najmä v bodoch 14 až 18 tohto uznesenia; svoj ustálený prístup o zdržanlivom prístupe k preskúmvaniu ústavných sťažností, v ktorých sťažovatelia namietajú porušenie svojich práv v spojení s neodkladným opatrením; ako aj s evidovaním možnosti podať návrh na nariadenie neodkladného opatrenia opakovane. V tejto súvislosti ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že hoci aktuálnemu návrhu sťažovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia nebolo vyhovené, sťažovateľka má možnosť podať návrh na neodkladné opatrenie za splnenia zákonných podmienok znova s uvedením relevantných skutočností odôvodňujúcich jeho nariadenie (§ 329 ods. 3 CSP).

20. Keďže ústavná sťažnosť bola ako celok odmietnutá, rozhodovanie o ďalších návrhoch sťažovateľky stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 19. januára 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu